

پیش‌بینی قلدری سایبری بر اساس ویژگی‌های شخصیتی، هوش هیجانی و هوش معنوی در نوجوانان

فریده ابراهیمی بجدنی^۱، دکتر پریناز بنی سی^۲

۱. کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران غرب، گروه روانشناسی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول).

۲. استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران غرب، گروه روانشناسی، تهران، ایران.

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره پنجم، شماره چهل و هفتم، شهریورماه ۱۳۹۹، صفحات ۱۶-۱

تاریخ وصول: ۱۳۹۹/۰۱/۲۳ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۳/۱۳

چکیده

هدف از انجام این پژوهش پیش‌بینی قلدری سایبری بر اساس ویژگی‌های شخصیتی، هوش هیجانی و هوش معنوی در نوجوانان بود. روش پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ بودند. حجم نمونه ۲۰۰ نفر از این دانش‌آموزان بر اساس فرمول پلنت از تاپاکینگ، فیدل و اولمن (۲۰۰۷) و به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب و به پرسشنامه تجربه قلدری-قربانی سایبری (CBVEQ) آنتیادو، کوکینوس و مارکوس (۲۰۱۶)، سیاهه پنج عاملی شده شخصیت (NEO-FFI) مک کری و کاستا (۲۰۰۴)، مقیاس تجدیدنظر شده هوش هیجانی (MSEIS) شاته و همکاران (۱۹۹۸) و سیاهه هوش معنوی (SISRI-24) کینگ (۲۰۰۸) پاسخ دادند. داده‌های جمع‌آوری‌شده با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندمتغیره به روش همزمان تحلیل شد. یافته‌ها نشان داد که بین ویژگی‌های شخصیتی، هوش هیجانی و هوش معنوی با قلدری سایبری رابطه معنی‌داری وجود دارد ($P < 0/01$). نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیره نیز آشکار کرد که ۷۳/۸٪ درصد از کل واریانس قلدری سایبری به وسیله ویژگی‌های شخصیتی، هوش هیجانی و هوش معنوی تبیین می‌شود. نتایج حاصل از این یافته‌ها به‌ضرورت توجه به ویژگی‌های شخصیتی، هوش هیجانی و هوش معنوی در کاهش قلدری سایبری تأکید کرد.

واژه‌های کلیدی: قلدری سایبری، ویژگی‌های شخصیتی، هوش هیجانی، هوش معنوی

مقدمه

اینترنت^۱ به تدریج قسمت زیادی از زندگی روزانه افراد به خصوص جوانان را اشتغال می نماید (چبی، کونگ، لیو و راتمن^۲، ۲۰۲۰) و دسترسی افراد به شبکه های اجتماعی مانند فیسبوک^۳، توئیتر^۴، تلگرام^۵ و ایستاگرام^۶ (فرنچی، پوگی و تومایولو^۷، ۲۰۲۰) را تسهیل کرده و باعث می شود که افراد به واسطه استفاده از آن با دوستان و اطرافیان خود ارتباط برقرار کنند (هولنبائوق، فریس و کاسی^۸، ۲۰۲۰). افزون بر این مزایا که اینترنت و شبکه های اجتماعی برای کاربران آن ها دارد، استفاده بیش از حد از آن می تواند باعث اعتیاد به آن شود (زیونوسکا، کارلسون، کارلسون، هریس و هریس^۹، ۲۰۱۹). بر این اساس افراد مبتلا به اعتیاد اینترنتی و شبکه های اجتماعی مجازی، خشونت و قلدری^{۱۰} بالایی را هم در جهان واقعی و هم در جهان مجازی بروز می دهند (تودکوا، لاهم و سیتیچای^{۱۱}، ۲۰۱۹). قلدری سایبری عموماً با استفاده از تجهیزات الکترونیکی و فناوری های جدید صورت می گیرد و عمده ترین خصیصه ی آن عدم وابستگی به ارتباط چهره به چهره بین قلدر و قربانی است. به عبارتی دیگر، قلدری سایبری به عنوان استفاده از فناوری ارتباطی الکترونیکی به منظور تهدید عمدی، آسیب رسانی، شرمسار کردن یا محرومیت اجتماعی دیگری تعریف می شود (پاچین و هیندوجا، ۲۰۰۶؛ به نقل از بشرپور و زردی، ۱۳۹۸). یکی از متغیرهایی که نقش مهمی در قلدری سایبری افراد دارد، ویژگی های شخصیتی^{۱۲} است (کیم، کلارک، دونلان و بورت^{۱۳} و همکاران، ۲۰۲۰؛ پابون-کاراسکو^{۱۴} و همکاران، ۲۰۲۰). ویژگی های شخصیتی به مجموع ویژگی هایی که در وجود یک فرد تقریباً به طور دائم وجود دارند و موجب تمایز وی از سایرین می باشد. بر اساس نظریه صفات شخصیت کاستا و مک کری، شخصیت به اجزایی از جمله روان رنجورخویی^{۱۵}، برون گرایی^{۱۶}،

-
1. internet
  2. Chebbi, Koong, Liu & Rottman
  3. facebook
  4. twitter
  5. telegram
  6. instagram
  7. Franchi, Poggi & Tomaiuolo
  8. Hollenbaugh, Ferris & Casey
  9. Zivnuska, Carlson, Carlson, Harris & Harris
  10. cyber bullying
  11. Tudkuea, Laeheim & Sittichai
  12. characteristics personality
  13. Kim, Clark, Donnellan & Burt
  14. Pabón-Carrasco
  15. neuroticism
  16. extraversion

گشودگی نسبت به تجربه^۱، مقبولیت^۲ و وظیفه شناسی^۳ که صفات نامیده می شود، تقسیم می گردد و تلاش می شود که رفتار شخص را با اندازه گیری صفات پیش بینی نماید. فرض اساسی دیدگاه صفات این است که انسان را می توان از نظر احتمال رفتار، احساسات، اندیشه و تفکر آن ها به طریقی خاص توصیف کرد (کاستا و مک کری، ۲۰۰۴). یکی از مهمترین عوامل شخصیتی از بین پنج عامل شخصیتی، روان رنجورخویی است که نقش مهمی در اعتیاد به اینترنت و قلدری سایبری دارد (روزگونجوک، رایان، کولجوس، تاهت و اسکات^۴، ۲۰۱۹ به نقل از ویسی و دلقندی، ۱۳۹۸). افزون بر ویژگی های شخصیتی، متغیر دیگر که نقش پیش بینی در بروز قلدری سایبری دارد، هوش هیجانی^۵ است (بای، بای، هوانگ، هسوه و وانگ^۶، ۲۰۲۰).

هوش هیجانی به عنوان یک فرایند اطلاعاتی هیجانی که شامل درک درست هیجانات خود و دیگران، بیان درست هیجان و نظم سازگاران هیجان در جهت افزایش مطلوبیت زندگی است، توصیف شده است؛ به عبارت دیگر هوش هیجانی که تاثیر معناداری بر سلامت، روابط و کار و عملکرد تحصیلی افراد دارد، تحت عنوان توانایی شناسایی، ابراز، درک و مدیریت و استفاده از هیجانات تعریف شده است (کوتسو، میکولاجسزاک، هرن، گریگوری و لیس^۷، ۲۰۱۹). دارا بود مهارت های هوش هیجانی می تواند نوجوانان را در به کارگیری، تنظیم و بیان هیجان های خود و درک هیجان دیگران یاری بخشیده و رفتار قلدری آنان را در فضای مجازی کاهش دهد. همچنین از دیگر عوامل تأثیرگذار بر پیش بینی قلدری هوش معنوی^۸ افراد است که در پژوهش های قبلی اشاره ای به آن نشده است. هوش معنوی اشاره به تفکر انتقادی وجودی^۹، تولید معنای شخصی^{۱۰}، آگاهی متعالی^{۱۱}، بسط حالت هوشیاری^{۱۲} دارد. به عبارتی دیگر هوش معنوی به ظرفیت ماورایی، توانایی برای رسیدن به حالت های معنوی آگاهانه، توانایی برای سرمایه گذاری هرروزه فعالیت ها، رخدادهای و روابط با احساسات روحانی، توانایی برای به کارگیری منابع معنوی برای حل مشکلات زندگی و ظرفیت درگیر شدن در رفتارهای پرهیزکارانه یا پرهیزکار بودن اشاره دارد (پیام، نگین تاجی، بلشیده، نگین تاجی و هاشمی، ۱۳۹۷). لذا از آنجایی در پژوهش های قبلی پیش بینی قلدری سایبری بر اساس ویژگی های شخصیتی، هوش هیجانی و هوش معنوی در

1. openness to experience

2. agreeableness

3. conscientiousness

4. Rozgonjuk, Ryan, Kuljus, Täht & Scott

5. emotional intelligence

6. Bai, Bai, Huang, Hsueh & Wang

7. Kotsou, Mikolajczak, Heeren, Grégoire & Leys

8. spiritual intelligence

9. Critical existential thinking

10. personal meaning production

11. transcendental awareness

12. conscious state expiation

نوجوانان مورد پژوهش واقع نشده است، در راستای رفع این خلأ تحقیقاتی در این پژوهش به بررسی این سوال پرداخته شده است که آیا قلدری سایبری بر اساس ویژگی های شخصیتی، هوش هیجانی و هوش معنوی در نوجوانان قابل پیش بینی است؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ بودند. به روش نمونه گیری خوشه ای و بر طبق فرمول $n=50+8m$ از پلنت از تاپا کینگ، فیدل و اولمن^۱ (۲۰۰۷) حجم نمونه ۱۵۴ نفر برآورد می شود. m نشان دهنده تعداد متغیرهای پیش بین است. شخصیت (۵ عامل)، هوش هیجانی (۴ عامل) و هوش معنوی (۴ عامل) در مجموع ۱۳ متغیر پیش بین در این پژوهش در نظر گرفته شده است. از آنجایی که احتمال افت آزمودنی ها و ناقص بودن برخی پرسشنامه های (داده های گمشده، پرت و دور افتاده) وجود دارد تعداد ۴۶ نفر بیشتر انتخاب و حجم نمونه تعداد ۲۰۰ نفر انتخاب شد. از جمله اصول رعایت شده اخلاقی بر اساس انجمن روان شناسی آمریکا^۲ عدم تضییع حقوق دانش آموزان در پژوهش و رعایت حقوق انسانی آنها بود. توضیح به افراد شرکت کننده در پژوهش که مشارکت در تحقیق برای آنها خطرناک نبوده و یا حداقل خطر را دارد. توضیح کامل و مفید برای دانش آموزان برای آماده کردن پژوهش، کسب رضایت آگاهانه از آنها، اختیاری بودن پژوهش در اختیار قرار دادن نتایج در صورت تمایل به دانش آموزان از دیگر اصول اخلاقی رعایت شده در این پژوهش بود. جهت تجزیه و تحلیل داده ها در سطح توصیفی و استنباطی عمل شد. در سطح آمار استنباطی جهت بررسی روابط بین متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چند متغیره به روش همزمان استفاده شد. ابزار تجزیه و تحلیل داده ها نرم افزار SPSS نسخه ۲۴ بود.

ابزار پژوهش

پرسشنامه تجربه قلدری-قربانی سایبری^۳ (CBVEQ) آنتیادو، کوکینوس و مارکوس^۴ (۲۰۱۶): این پرسشنامه شامل ۲۴ سوال است که نمره گذاری آن در طیف ۵ درجه ای نمره گذاری می شود به این صورت که به هرگز ۱ نمره، یک یا دو بار ۲ نمره، بعضی اوقات ۳ نمره، اکثر مواقع ۴ نمره و هر روز ۵ نمره داده می شود. در داخل ایران برای بررسی قابلیت اعتماد پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب قلدری سایبری ۰/۷۵، قربانی سایبری ۰/۷۸ و کل پرسشنامه محاسبه شده است. همچنین اعتماد پرسشنامه به روش بازآزمایی بررسی شده است که ضریب همبستگی به فاصله ۱ هفته برای قلدری سایبری ۰/۶۳ و قربانی سایبری ۰/۶۹ و معنادار در سطح ۰/۰۱ به دست آمده است (بشرپور و زردی، ۱۳۹۸). سازندگان مقیاس برای بررسی اعتماد پرسشنامه از آلفای کرونباخ

1. Tabachnick, Fidell & Ullman

2. American Psychological Association

3. Cyber-Bullying/Victimization Experiences Questionnaire (CBVEQ)

4. Schutte, Malouff, Hall, Haggerty, Cooper, Golden & Dornheim

استفاده کرده‌اند که ضرایب برای سایبری ۰/۸۹ و قربانی سایبری ۰/۸۰ به‌دست‌آمده است و اعتبار عاملی پرسشنامه را بررسی و شاخص رمزی ۰/۳۱ و معنادار به دست آورده‌اند (آنتیادو، کوکینوس و مارکوس، ۲۰۱۶). در یک پژوهش دیگر برای تأیید اعتماد پرسشنامه آلفای کرونباخ ۰/۹۵ به‌دست‌آمده است (آنتیادو، کوکینوس و فانتی^۱، ۲۰۱۹). در پژوهش حاضر اعتبار پرسشنامه با آلفای کرونباخ بررسی شده است که ضریب ۰/۸۶ به‌دست‌آمده است.

سیاهه پنج عاملی شده شخصیت^۲ (NEO-FFI) مک کری و کاستا^۳ (۲۰۰۴): این سیاهه شامل ۶۰ سؤال و پنج عامل شخصیتی روان‌پروری با سوالات ۱، ۶، ۱۱، ۱۶، ۲۱، ۲۶، ۳۱، ۳۶، ۴۱، ۴۶، ۵۱ و ۵۶؛ برون‌گرایی با سوالات ۲، ۷، ۱۲، ۱۷، ۲۲، ۲۷، ۳۲، ۳۷، ۴۲، ۴۷، ۵۲ و ۵۷؛ گشودگی نسبت به تجربه با سوالات ۳، ۸، ۱۳، ۱۸، ۲۳، ۲۸، ۳۳، ۳۸، ۴۳، ۴۸، ۵۳ و ۵۸؛ مقبولیت با سوالات ۴، ۹، ۱۴، ۱۹، ۲۴، ۲۹، ۳۴، ۳۹، ۴۴، ۴۹، ۵۴ و ۵۹؛ وظیفه‌شناسی با سوالات ۵، ۱۰، ۱۵، ۲۰، ۲۵، ۳۰، ۳۵، ۴۰، ۴۵، ۵۰ و ۵۵ و ۶۰ را اندازه‌گیری می‌شوند. تمامی سوالات این سیاهه، به‌صورت پنج گزینه‌ای طیف لیکرت پاسخ داده می‌شوند و هر سوال، امتیازی بین ۱ تا ۵ را به خود اختصاص می‌دهد (فرناندز-دل-ریو، راموس-ویلاگراسا و برادا^۴، ۲۰۲۰). به این صورت که کاملاً موافقم ۵ نمره، موافقم ۴ نمره، بی تفاوت ۳ نمره، مخالفم ۲ نمره و کاملاً مخالفم ۱ نمره تعلق می‌گیرد (اورت^۵ و همکاران، ۲۰۲۰). در داخل ایران اعتبار پرسشنامه با آلفای کرونباخ بررسی و ضریب ۰/۸۵ محاسبه شده است (ویسی و دلقدی، ۱۳۹۸). همچنین در یک پژوهش دیگر ضرایب آلفای کرونباخ برای روان‌رنجورخویی ۰/۶۹، برون‌گرایی ۰/۷۴، گشودگی نسبت به تجربه ۰/۷۶، مقبولیت ۰/۷۹ و وظیفه‌شناسی ۰/۷۸ به‌دست‌آمده است (ابراهیم‌پور دلاور، خالق‌خواه و زاهد بابلان، ۱۳۹۸). در خارج کشور روایی همگرایی سیاهه ویژگی‌های شخصیتی با خودکارآمدی با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون برای وظیفه‌شناسی ۰/۹۴، مقبولیت ۰/۹۳، برون‌گرایی ۰/۹۱، گشودگی نسبت به تجربه ۰/۹۱ و روان‌رنجورخویی ۰/۹۵ و معنادار در سطح ۰/۰۱ به‌دست‌آمده است (دالپه، دمرس، ورنر-فیلون و والرند^۶، ۲۰۱۹). در یک پژوهش دیگر برای بررسی اعتبار سیاهه از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضرایب در دامنه ۰/۶۰ تا ۰/۸۳ گزارش شده است (روگوسکا^۷، ۲۰۲۰). در پژوهش حاضر اعتبار سیاهه با آلفای کرونباخ بررسی شده است که ضریب ۰/۷۵ به‌دست‌آمده است.

1. Fanti

2. Neo Five-Factor Inventory (NEO-FFI)

3. McCrae & Costa

4. Fernández-del-Río, Ramos-Villagrasa & Barrada

5. Ortet

6. Dalpé, Demers, Verner-Filion & Vallerand

7. Rogowska

مقیاس تجدیدنظر شده هوش هیجانی^۱ (MSEIS) شاته^۲ و همکاران (۱۹۹۸): این مقیاس توسط شاته و همکاران (۱۹۹۸) تهیه شده است و توسط آستین، ساکلوفسکی، هوانگ و مک کنی^۳ (۲۰۰۴) تجدیدنظر شده است و شامل ۳۳ سوال است. همچنین این مقیاس ۴ مؤلفه تنظیم هیجان^۴ با سوالات ۲، ۷، ۹، ۲۱، ۲۵، ۲۹، ۳۰، ۳۳، ۳۷ و ۳۸؛ استفاده از هیجان^۵ در حل مسائل با سوالات ۳، ۱۲، ۱۵، ۱۸، ۲۴، ۲۶ و ۳۵؛ ارزیابی هیجان^۶ در خود و دیگران^۶ ۱۹، ۲۲، ۳۱، ۳۶، ۳۹ و ۴۰ و ادراک و فهم هیجان^۷ ۱، ۴، ۵، ۸، ۱۰، ۱۱، ۱۳، ۱۴، ۱۶، ۱۷، ۲۰، ۲۳، ۲۷، ۲۸، ۳۲، ۳۴ و ۴۱ را اندازه گیری می کند. نمره گذاری مقیاس در طیف ۵ درجه ای نمره گذاری می شود به این صورت که به کاملاً مخالفم ۱ نمره، مخالفم ۲ نمره، نظری ندارم ۳ نمره، موافقم ۴ نمره و کاملاً موافقم ۵ نمره داده می شود. سوالات ۳، ۴، ۶، ۸، ۱۰، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۷، ۲۰، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۸، ۳۴، ۳۵، ۳۹، ۴۰ و ۴۱ به صورت معکوس نمره گذاری می شود. ضرایب همبستگی مقیاس هوش هیجانی شوت و همکاران (۱۹۹۸) با مقیاس پنج عاملی شده مک کری و کاستا^۸ (۲۰۰۴) در دامنه ۰/۲۴ تا ۰/۴۱ و معنادار در سطح ۰/۰۱ به دست آمده است که نشان دهنده روایی همگرایی-واگرایی مقیاس هوش هیجانی است (محمد محمدی و اورکی، ۱۳۹۴). در یک پژوهش دیگر برای بررسی قابلیت اعتماد مقیاس از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضرایب برای تنظیم هیجان ۰/۷۹، ارزیابی هیجان^۶ در خود و دیگران ۰/۷۵، کاربرد هیجان ۰/۶۴ و کل سوالات ۰/۷۸ گزارش شده است (رجبی، علیمرادی و مرادی، ۱۳۹۶). در خارج از کشور برای بررسی قابلیت اعتماد مقیاس از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب کل سوالات ۰/۸۲ محاسبه شده است (دمیرسیوگلو، اوگه، فوسولار، سویک، نازلیگول و اوسیلیک^۹، ۲۰۱۸). در یک پژوهش دیگر ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به دست آمده است (اسزکزسناک و استروچالسکا^{۱۰}، ۲۰۲۰). در پژوهش حاضر اعتبار مقیاس با آلفای کرونباخ بررسی شده است که ضریب ۰/۹۱ به دست آمده است.

سیاهه هوش معنوی^{۱۱} (SISRI-24) کینگ^{۱۲} (۲۰۰۸): این سیاهه ۲۴ سوال دارد و ۴ مؤلفه تفکر انتقادی وجودی با سوالات ۱، ۳، ۵، ۹، ۱۳، ۱۷ و ۲۱؛ تولید معنای شخصی با سوالات ۷، ۱۱، ۱۵، ۱۹ و ۲۳؛ آگاهی متعالی با سوالات ۲، ۶، ۱۰، ۱۴، ۱۸ و ۲۰ و

1. Modified Schutte Emotional Intelligence Scale (MSEIS)

2. Schutte

3. Austin, Saklofske, Huang & McKenney

4. regulation of emotions

5. utilization of emotions

6. appraisal of emotions In yourself and others

7. Neo Five-Factor Inventory (NEO-FFI)

8. McCrae & Costa

9. Demircioğlu, Öge, Fuçular, Çevik, Nazlıgül & Özçelik

10. Szcześniak & Stochalska

11. spiritual intelligence self-report inventory (SISRI-24)

12. King

۲۲؛ بسط حالت هوشیاری با سوالات ۴، ۸، ۱۲، ۱۶ و ۲۴ را اندازه گیری می کند (انتونس، سیلوا و اولیورا، ۲۰۱۶). مقیاس پاسخگویی پنج درجه ای است به این صورت که کاملاً موافقم ۴ نمره، موافقم ۳ نمره، نظری ندارم ۲ نمره، مخالفم ۱ نمره و کاملاً مخالفم ۰ نمره تعلق می گیرد (دوه، کامالدن، گئوک، ایوب و اسماعیل، ۲۰۱۸). در یک پژوهش که برای بررسی اعتبار سیاهه از آلفای کرونباخ استفاده شده است ضریب ۰/۹۵ ذکر شده است که بیانگر اعتبار بسیار بالای سیاهه هوش معنوی است (حسینی، زردشتیان و کریمی ۱۳۹۷). همچنین در یک پژوهش برای بررسی روایی سیاهه هوش معنوی از روایی همگرایی استفاده شده است که ضریب همبستگی پیرسون با سیاهه راهبردهای مقابله ای اندلز و پارکر (۱۹۹۴) ضریب همبستگی ۰/۸۲ و با سیاهه چندبعدی کمال گرایی^۳ هویت، فلت، ترونبول-دونووان و میکائیل^۴ (۱۹۹۱) ضریب همبستگی ۰/۵۳ و معنادار در سطح ۰/۰۱ به دست آمده است (موسوی مقدم، ظهیری خواه و باورصادجانی، ۱۳۹۵). در یک پژوهش دیگر آلفای کرونباخ سیاهه هوش معنوی ۰/۷۳ و روایی همگرایی سیاهه هوش معنوی با سیاهه اشتیاق شغلی اسچافلی و بیکر (۲۰۰۱) ضریب همبستگی پیرسون ۰/۲۳ و با سیاهه تعهد سازمانی ماودی استیرز و پورتر (۱۹۷۹) ضریب همبستگی ۰/۳۵ و معنی دار در سطح ۰/۰۱ به دست آمده است (پیام، نگین تاجی، بلشیده، نگین تاجی و هاشمی، ۱۳۹۷). در خارج کشور برای برآورد روایی همگرایی از سیاهه رضایت از زندگی پاوت و داینر (۱۹۹۳) به طور همزمان استفاده شده که ضرایب همبستگی این دو سیاهه تفکر انتقادی وجودی ۰/۲۹، تولید معنای شخصی ۰/۶۲، آگاهی متعالی ۰/۳۷، بسط حالت هوشیاری ۰/۲۱ به دست آمده است (چان و سیو^۵، ۲۰۱۶). در یک ضریب آلفای کرونباخ برای کل سوالات ۰/۹۲ به دست آمده است (آلن، املوند، کوزدرونکیوسز، بایر، بلند^۶، ۲۰۱۸). همچنین در پژوهشی دیگر برای بررسی اعتبار سیاهه از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب آلفای کرونباخ برای کل سوالات ۰/۹۲ به دست آمده است (آلن، بایر، بلاند و املوند^۷، ۲۰۱۹). در پژوهش حاضر اعتبار سیاهه با آلفای کرونباخ بررسی شده است که ضریب ۰/۷۵ به دست آمده است.

1. Antunes, Silva & Oliveira

2. Dev, Kamalden, Geok, Ayub & Ismail

3. Multidimensional Perfectionism Scale (MPS)

4. Hewitt, Flett, Turnbull-Donovan & Mikail

5. Chan & Siu

6. Allen, Emlund, Kozdronkiewicz, Bayer & Bland

7. Allen, Bayer, Bland & Emlund

یافته ها

توصیف ویژگی های جمعیت شناختی سن و معدل افراد نمونه را نشان داد که میانگین سن افراد نمونه ۱۶/۹۶ و میانگین معدل آن ها ۱۶/۷۵ بود.

جدول ۱. شاخص های توصیفی و نرمال بودن متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	میانگین	انحراف معیار	آماره KS	معناداری	کجی	کشیدگی
قلدری سایبری	۲۸/۹۴	۳/۹۹۷	۰/۱۹۶	۰/۰۰۱	۱/۲۹۶	۱/۳۶۱
روان رنجورجویی	۲۵/۴۲	۱۵/۱۵۵	۰/۳۶۳	۰/۰۰۱	۰/۶۲۱	-۱/۴۷۸
برون گرایی	۳۰/۴۹	۴/۳۱۴	۰/۱۷۷	۰/۰۰۱	-۰/۳۵۵	-۱/۱۶۴
گشودگی	۲۹/۹۷	۴/۶۴۰	۰/۲۴۹	۰/۰۰۱	۰/۰۶۵	-۱/۱۲۴
مقبولیت	۲۷/۶۷	۳/۶۸۴	۰/۲۱۷	۰/۰۰۱	۰/۳۳۷	-۰/۵۸۷
وظیفه شناسی	۲۹/۰۳	۳/۳۵۱	۰/۱۷۲	۰/۰۰۱	-۰/۲۱۰	-۰/۴۷۶
هوش هیجانی	۷۴/۱۰	۱۴/۸۶۵	۰/۲۱۲	۰/۰۰۱	-۰/۶۳۸	-۰/۹۸۴
هوش معنوی	۵۳/۵۴	۱۳/۶۶۲	۰/۲۶۳	۰/۰۰۱	-۰/۸۰۰	-۰/۸۷۴

نتایج جدول ۱- آزمون کلموگروف اسمیرنوف تک نمونه ای را نشان می دهد که همان گونه که مشاهده می شود توزیع نمرات متغیرهای پژوهش نرمال نیست. از آنجایی سطوح معناداری آماره های نرمال بودن کوچکتر از ۰/۰۵ هستند ($P < ۰/۰۵$)، لذا توزیع نمرات دارای توزیع نرمال نیست. با این تعداد نمونه معناداری آزمون کلموگروف بسیار عجیب نیست؛ زیرا آزمون کلموگروف به حجم نمونه وابسته است و در نمونه های زیاد به اشتباه عدم نرمالی را نشان می دهد. لذا در داده های با حجم زیاد از کجی^۱ و کشیدگی^۲ برای بررسی نرمال بودن استفاده می شود نه کلموگروف اسمیرنوف. برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای مشاهده شده در پژوهش حاضر از دو شاخص رایج برای بررسی نرمال بودن، شامل کجی و کشیدگی استفاده شد که قدر مطلق ضریب کجی و کشیدگی برای متغیرهای پژوهش باید به ترتیب کمتر از ۳ و کمتر از ۱۰ باشد (بیرن^۳، ۲۰۰۱؛ کاملی و یوسفی، ۱۳۹۸). در این پژوهش کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش به ترتیب کمتر از ۳ و کمتر از ۱۰ بودند. لذا توزیع نمرات دارای توزیع نرمال است، بر این اساس می توان از آزمون های پارامتریک ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره استفاده نمود و لذا برای پیش بینی قلدری سایبری بر اساس ویژگی های شخصیتی، هوش هیجانی و معنوی از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۲ و ۳ آمده است.

1. skewness
2. kurtosis
3. Byrne

جدول ۲. نتایج ماتریس همبستگی پیرسون بین ویژگی های شخصیتی، هوش هیجانی و معنوی با قلدری سایبری

متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۱- قلدری سایبری								
۲- روان رنجورجویی	۰/۸۰۵**							
۳- برون گرایی	-۰/۶۵۰**	-۰/۸۶۵**						
۴- گشودگی	-۰/۴۷۳**	-۰/۶۵۳**	۰/۶۴۳**					
۵- مقبولیت	-۰/۲۲۳**	-۰/۳۹۰**	۰/۳۹۹**	۰/۷۲۲**				
۶- وظیفه شناسی	-۰/۳۸۳**	-۰/۵۳۶**	۰/۵۸۱**	۰/۸۳۷**	۰/۶۸۹**			
۷- هوش هیجانی	-۰/۶۹۴**	-۰/۸۵۰**	۰/۶۷۵**	۰/۶۸۷**	۰/۳۸۶**	۰/۵۷۷**		
۸- هوش معنوی	-۰/۷۳۱**	-۰/۸۱۰**	۰/۶۰۴**	۰/۴۷۹**	۰/۲۰۲**	۰/۳۹۱**	۰/۷۵۲**	

** معنادار در سطح ۰/۰۵

بر اساس جدول ۲- نتایج ماتریس ضریب همبستگی پیرسون نشان داد بین ویژگی های شخصیتی، هوش هیجانی و معنوی با قلدری سایبری رابطه معنی داری وجود دارد. از آنجایی که بین متغیرهای پژوهش همبستگی معنادار وجود دارد، این امر ادامه تحلیل را ممکن می سازد. لذا برای پیش بینی قلدری سایبری بر اساس ویژگی های شخصیتی، هوش هیجانی و معنوی از رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است که نتایج در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳. نتایج ضرایب رگرسیون چندمتغیره قلدری سایبری بر اساس ویژگی های شخصیتی، هوش هیجانی و معنوی

متغیرهای پیش بین	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد		سطح معناداری
	B	خطای استاندارد	ضریب بتا (β)	t	
ثابت (Constant)	۲۱/۵۰۶	۳/۶۹۲	-	۵/۸۲۶	۰/۰۰۱
روان رنجورجویی	۰/۲۱۸	۰/۰۲۹	۰/۸۲۸	۷/۴۸۳	۰/۰۰۱
برون گرایی	-۰/۱۴۳	۰/۰۷۶	-۰/۱۵۴	-۲/۸۸۶	۰/۰۴۱
گشودگی	-۰/۳۷۲	۰/۰۹۰	-۰/۴۳۲	-۴/۱۲۲	۰/۰۰۱
مقبولیت	-۰/۱۷۶	۰/۰۶۲	-۰/۱۷۰	-۲/۲۳۷	۰/۰۴۸
وظیفه شناسی	-۰/۱۱۹	۰/۸۵	-۰/۱۸۳	-۲/۱۶۲	۰/۰۴۷
هوش هیجانی	-۰/۴۴۷	۰/۰۶۵	-۰/۶۶۱	-۶/۸۶۷	۰/۰۰۱
هوش معنوی	-۰/۴۴۲	۰/۰۶۰	-۰/۵۰۹	-۷/۳۳۲	۰/۰۰۱

$$R = ۰/۸۵۹ ; R^2 = ۰/۷۳۸ ; R^2 \text{ تعدیل شده} = ۰/۷۲۸ ; F = ۷۷/۱۶۲$$

با توجه نتایج به دست آمده از جدول فوق ۷۳/۸ درصد از واریانس قلدری سایبری بر اساس ویژگی های شخصیتی، هوش هیجانی و معنوی تبیین می شود. لذا می توان گفت قلدری سایبری بر اساس ویژگی های شخصیتی، هوش هیجانی و معنوی پیش بینی می شود.

بحث و نتیجه گیری

هدف از انجام این پژوهش پیش بینی قلدری سایبری بر اساس ویژگی های شخصیتی، هوش هیجانی و هوش معنوی در نوجوانان بود. یافته ها نشان داد که بین ویژگی های شخصیتی، هوش هیجانی و هوش معنوی با قلدری سایبری رابطه معنی داری وجود دارد. نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیره نیز آشکار کرد که واریانس قلدری سایبری به وسیله ویژگی های شخصیتی، هوش هیجانی و هوش معنوی تبیین می شود. این نتیجه به دست آمده با نتایج تحقیقات کیم، کلارک، دونلان و بورت و همکاران (۲۰۲۰)، پابون-کاراسکو و همکاران (۲۰۲۰) و بای، بای، هوانگ، هسوه و وانگ (۲۰۲۰) همسویی دارد. در تبیین نقش پیش بینی کننده ویژگی های شخصیتی بر قلدری سایبری می توان گفت شخصیت پیش بین قدرتمند بسیاری از رفتارها و رویدادهای مهم زندگی است. رویکردهای طول عمری نسبت به مطالعه شخصیت و بروندادهای مهم زندگی به طور گسترده مورد استفاده قرار می گیرد و به ما در فهم رویدادهای مرتبط با شخصیت فرد کمک می کند (عطادخت، زردی گیگلو و لاله، ۱۳۹۷). افراد روان رنجورخو، شناخت غیر سازشی دارند که احتمال گرایش آن ها را به قلدری در فضای مجازی را افزایش می دهد. روان رنجورخوها اشخاص واکنشی هستند که هیجان های منفی بیشتری نسبت به دیگران تجربه می کنند، این اشخاص به هرگونه محرکی واکنش نشان می دهند. در مجموع تجربه عواطف منفی چون ترس و غم، دستپاچگی، عصبانیت، کمرویی، احساس گناه و نفرت از ویژگی های افراد روان رنجورخو است. آن ها درجه انطباق ضعیف تری با دیگران دارند و از نظر عاطفی بی ثبات هستند، آن ها از گمنامی در فضای مجازی بهره می برند و اضطراب و تنش های زندگی خود را از طریق قلدری سایبری تعدیل می کنند. افراد روان رنجورخو به دلیل عدم توانایی جهت درگیر شدن با چالش ها و مشکلات به صورت کارآمد و فعال، گرایش و وابستگی بیشتری به اینترنت پیدا می کنند و چالش ها و مشکلات خود به شکل طریق قلدری سایبری نشان می دهند. از سوی دیگر روان رنجورخویی شامل احساس های منفی مانند عصبانیت، ناراحتی، دستپاچگی، باورهای نامعقول و غیرواقعی بینانه، کنترل بسیار کم تکانه ها در مقابل نیازها، احساس ناامنی، تنیدگی، اضطراب، افسردگی، خصومت و آسیب پذیری است؛ بنابراین این احتمال وجود دارد که افراد روان آزوده، در مقایسه با افراد عادی، توانایی کمتری برای برقراری رابطه مستقیم داشته باشند و بیشتر ترجیح دهند به طور غیرمستقیم و از طریق اینترنت به رابطه با دیگران پردازند؛ همچنین آن ها توانایی پایینی برای مقابله با چالش های زندگی روزمره دارند و برای فرار از مشکلات و فراموشی و دوری از آن ها خود را بیشتر با اینترنت سرگرم کنند (رستمی، اردلان، احمدیان و مهدی آبادی، ۱۳۹۵) و قلدری و رفتارهایی را که در زندگی عادی روزمره نمی توانند انجام دهند در فضای مجازی انجام می دهند.

افراد برون‌گرا دارای رفتاری گرم و دوستانه، مردم‌دوست، جسور، فعال، در جستجوی تهییج و دارای هیجان‌های مثبت‌اند (رستمی، اردلان، احمدیان و مهدی‌آبادی، ۱۳۹۵). این افراد اعتمادبه‌نفس بالایی دارند و از مرادده مستقیم با دیگران لذت می‌برند و دیگران را دوست دارند، این ویژگی‌ها سبب می‌شود کمتر به قلدری سایبری گرایش داشته باشند. گشودگی نسبت به تجربه میزان علاقه افراد به‌تازگی و کسب تجربه‌های جدید را نشان می‌دهد. چنین افرادی معمولاً فرورفتن در لاک خود و وابستگی به ابزارهایی چون اینترنت را دوست ندارند. افراد دارای ویژگی گشودگی با قدرت تخیل، کنجکاوی زیادی که نسبت به امور دارند بیشتر ترجیح می‌دهد به‌جای سرگرمی با اینترنت با تجربیات واقعی درگیر باشند (بهادری خسروشاهی و هاشمی نصرت‌آباد، ۱۳۹۰). افراد با درجه بالای گشودگی آن‌قدر درگیر کسب تجربه‌های جدید هستند و مدام برای خود موقعیت‌های یادگیری فراهم می‌آورند و از آن لذت می‌برند و دوست دارند این لذت را با دیگران نیز سهیم شوند که جایی برای قلدری به‌ویژه قلدری سایبری برای آن‌ها باقی نمی‌ماند. مراقبت، نوع دوستی و مهربانی از خصوصیات افراد سازگار و با ویژگی شخصیتی مقبولیت است که در مقابل خصومت و اختلاف با دیگران و خودمحوری قرار دارد. افراد فاقد ویژگی مقبولیت از حمایت اجتماعی محروم‌اند و فشار روانی بیشتری را نیز تحمل می‌کنند و برای جبران این فشارهای روانی به قلدری گرایش دارند و از آنجایی که قلدری سایبری ضربه کمتری به آن‌ها می‌زند و کمتر واکنش منفی دیگران را به دنبال دارد، به قلدری سایبری می‌پردازند. وظیفه‌شناسی نیز با خود نظم دهی، تلاش برای پیشرفت، سعی در رسیدن به هدف و شایستگی تعریف می‌شود. بنابراین ثبات فرد در وظیفه‌شناسی و مسؤولیت، خود باعث می‌شود بیشتر بر روی اهداف خود متمرکز باشد (بهادری خسروشاهی و هاشمی نصرت‌آباد، ۱۳۹۰)، منطقی است که چنین شخصی گرایشی به قلدری سایبری نداشته باشد زیرا قلدری سایبری وقت مفید وی را ضایع می‌کند و فرصت بالندگی را از وی سلب می‌کند.

در تبیین پیش‌بینی قلدری سایبری بر اساس هوش هیجانی می‌توان گفت افرادی که از توانایی بالایی از هوش هیجانی برخوردار هستند، از طریق دستکاری ویژگی‌های شناختی و رفتاری موجب ارتقای قدرت ابراز هیجان در خود می‌شوند. توانایی هوش هیجانی به افراد این امکان را می‌دهد که چگونه روابط میان فردی معناداری داشته باشند، بتوانند با دیگران به‌درستی و بدون مشکل ارتباط برقرار کنند و توانایی‌های خود را ارزیابی کنند و این پدیده‌ای کاملاً مرتبط با ابراز هیجان صحیح آن‌ها است. همچنین هوش هیجانی نوعی فراتوانایی است که مشخص می‌کند چگونه بتوانیم از سایر مهارت‌های خود از جمله ضریب هوشی به بهترین وجه استفاده کنیم. فردی که از توانایی بالایی در هوش هیجانی برخوردار هستند قادر خواهند بود شناخت احساسات خویش و دیگران را بهبود بخشیده و خودکارآمدی، کنترل هیجان‌ات و تنظیم هیجان را در خود افزایش داده و توانایی اداره مطلوب خلق و خو و افزایش توان حل مسئله و بهره‌برداری از هیجان‌ات را در خود داشته باشد (نریمانی، عیوضی و ابوالقاسمی، ۱۳۹۳). منطقی است چنین شخصی قلدری سایبری سطح پایین‌تری داشته باشد. در تبیین پیش‌بینی قلدری سایبری بر اساس هوش معنوی می‌توان گفت هوش معنوی

می تواند تأثیرات بارزشی بر باورها و نگرش فرد بگذارد تا بتواند با دشواری های زندگی بهتر رویارو شود (کمال جو، نریمانی، عطادوخت و ابوالقاسمی، ۱۳۹۵) و کمتر دست به اقدامات ناپخته ای چون قلدری سایبری بزند. معنویت و عقاید معنوی از لحاظ درون فردی، فرد را قادر می سازد که از جهت فیزیولوژیکی، شناختی و عاطفی خشم خود را کنترل کند و به قلدری کمتری بپردازد. از لحاظ بین فردی، اعمال معنوی شرایطی را ایجاد می کند که فرد در هنگام خشم به خدا توجه کند و به جای قلدری به ویژه قلدری سایبری به کنترل خشم به شیوه مطلوب بپردازد.

از آنجاکه پژوهش حاضر در میان دانش آموزان دختر شهر تهران صورت گرفته به دلیل نقش احتمالی عوامل زمینه ای، در خصوص تعمیم نتایج بایستی با احتیاط عمل شود. ناتوانی در کنترل شرایط مکانی یکسان برای تکمیل پرسشنامه ها توسط آزمودنی ها یکی از محدودیت های موجود در این پژوهش بود. برای رفع این محدودیت پژوهش های مشابه در مورد پسران و دختران به طور همزمان و در سایر شهرها و فرهنگ های دیگر نیز اجرا شود. در پژوهش های آینده از طرح های ترکیبی (کیفی و کمی)، حجم نمونه بالاتر و روش های پیچیده تر آماری که امکان تحلیل عمیق تر و نتیجه گیری بهتر را فراهم می کنند، استفاده شود. دستاوردها و پیامدهای این پژوهش را می توان در دو سطح نظری و عملی مطرح کرد. در سطح نظری، یافته های پژوهش می توانند با تبیین نقش پیش بین ویژگی های شخصیتی، هوش هیجانی و معنوی به گسترش دانش در زمینه عوامل مؤثر بر قلدری سایبری کمک کنند. همچنین، نتایج پژوهش حاضر می تواند راهگشای پژوهش های جدیدتر به منظور گسترش دانش روان شناختی در زمینه عوامل مؤثر بر شکل گیری قلدری سایبری شود. در سطح عملی، از یافته های این پژوهش می توان در جهت تدوین برنامه ها و مداخله های آموزشی درمانگری در سازمان های ذی ربط جهت طراحی مداخلاتی به بهبود قلدری سایبری دانش آموزان دختر کمک شود و مشاوران خانواده و روانشناسان بالینی می توانند بر این اساس از نتایج این پژوهش استفاده کنند.

منابع

- ابراهیم پور دلاور، حسینعلی؛ خالق خواه، علی؛ و زاهد بابلان، عادل. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر ویژگی های شخصیتی و مهارت های ارتباطی بر سبک های مدیریت تعارض معلمان مقطع دبیرستان شهرستان بابل. *دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، ۲۰ (۲)، ۷۸-۸۹.
- بشرپور، سجاد؛ و زردی، بهمن. (۱۳۹۸). خصوصیات روان سنجی مقیاس تجربه قلدری- قربانی سایبری در دانش آموزان. *فصلنامه روان شناسی مدرسه*، ۸ (۱)، ۴۳-۵۷.
- بهادری خسروشاهی، جعفر؛ و هاشمی نصرت آباد، تورج. (۱۳۹۰). رابطه سبک های دل بستگی، راهبردهای مقابله ای و سلامت روانی با اعتیاد به اینترنت، *فصلنامه علمی و پژوهشی روانشناسی تحولی*، ۸ (۳۰)، ۱۷۷-۱۸۸.
- پیام، مهدی؛ نگین تاجی، صدیقه؛ بلشیده، کیومرث؛ نگین تاجی، مجید؛ و هاشمی، سید اسماعیل. (۱۳۹۷). رابطه هوش معنوی، قدردانی، تعهد سازمانی و اشتیاق شغلی با رفتار شهروندی سازمان. *پژوهش های روانشناسی بالینی و مشاوره*، ۸ (۱)، ۲۱-۳۶.

- حسینی، مریم؛ زردشتیان، شیرین؛ و کریمی، جواد. (۱۳۹۷). تبیین رابطه هوش معنوی و پرخاشگری باملاحظه نقش میانجی تاب‌آوری در بین کنگ فو کاران آسیایی. *مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش*، ۵ (۱)، ۶۲-۵۵.
- رجبی، سوران؛ علیمرادی، خدیجه؛ و مرادی، نزهت الزمان. (۱۳۹۶). رابطه ساختاری بهزیستی معنوی و رضایت زناشویی با نقش واسطه‌ای هوش هیجانی و تمایز یافتگی خود. *فصلنامه روش‌ها و مدل‌های روانشناختی*، ۸ (۲)، ۴۹-۱۹.
- رستمی، چنگیز؛ اردلان، آسو؛ احمدیان، حمزه؛ و مهدی آبادی، سیدمهدی. (۱۳۹۵). بررسی اعتیاد به اینترنت بر اساس پنج عامل شخصیتی در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کردستان. *مجله علوم پزشکی زانکو*، ۱ (۱)، ۷۳-۶۵.
- عطادخت، اکبر؛ زردی گیگلو، بهمن؛ و لاله، حدیثه. (۱۳۹۷). خصوصیات روانسنجی پرسشنامه پنج عامل شخصیت برای کودکان- فرم کوتاه. *فصلنامه روانشناسی تربیتی*، ۱۴ (۴۸)، ۱۲۶-۱۰۳.
- کاملی، شیلان؛ و یوسفی، فریده. (۱۳۹۸). رابطه ارزش‌های فرهنگی با نشاط ذهنی: نقش واسطه‌ای خودکارآمدی. *مجله مطالعات آموزش و یادگیری*، ۱۱ (۱)، ۱۲۷-۱۰۸.
- کمال‌جو، علی؛ نریمانی، محمد؛ عطادوخت، اکبر؛ و ابوالقاسمی، عباس. (۱۳۹۵). پیش‌بینی روابط فرازناشویی بر اساس هوش معنوی، هوش اخلاقی، رضایت زناشویی و استفاده از شبکه‌های مجازی اجتماعی با نقش تعدیل‌کنندگی جنسیت. *دو فصلنامه مشاوره و روان درمانی خانواده*، ۶ (۲)، ۶۷-۳۹.
- محمدمحمدی، بی‌تا؛ و اورکی، محمد. (۱۳۹۴). پیش‌بینی هوش هیجانی دانش‌آموزان بر پایه ویژگی‌های شخصیتی آنان. *پژوهش‌های کاربردی در روانشناسی تربیتی*، ۲ (۵)، ۸۷-۷۸.
- موسوی مقدم، سیدرحمت‌اله؛ ظهیری خواه، ندا؛ و باورصادجانی، آرزو. (۱۳۹۵). پیش‌بینی رابطه بین هوش معنوی و کمال‌گرایی با راهبردهای مقابله‌ای در بین دانشجویان دانشگاه پیام نور شهر شوش. *فصلنامه علوم پزشکی*، ۲۶ (۱)، ۶۰-۵۶.
- نریمانی، محمد؛ عیوضی، نسرین؛ و ابوالقاسمی، عباس. (۱۳۹۳). اثربخشی آموزش هوش هیجانی در پیشگیری از گرایش دانش‌آموزان به سوءاستفاده از مواد. *اعتیادپژوهی*، ۸ (۳۰)، ۱۹-۹.
- ویسی، سعید؛ و دلقندی، علیرضا. (۱۳۹۸). نقش ممیزی ویژگی‌های شخصیتی در تشخیص دانش‌آموزان دارای اعتیاد به اینترنت (آزمون سه مدل شخصیتی کاستا-مک کری، هگزاگو و جایگزین زاگرم-کلمن). *پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری*، ۴ (۳۸)، ۳-۱.
- Allen, M., Bayer, K., Bland, T., & Emlund, M. (2019). Exploring Nursing Students' Resilience and Spirituality in an End-of-Life Care Simulation. *Creating Healthy Work Environments*, 1 (1), 1-7.
- Allen, M., Emlund, M., Kozdronkiewicz, M., Bayer, K., & Bland, T. (2018). Exploring the Relationship between Nursing Students' Resilience and Spirituality in a Critical Care, End-Of-Life Care Simulation. *Palliat Med Care*, 5 (2), 1-6.
- Antoniadou, N., Kokkinos, C. M., & Fanti, K. A. (2019). Traditional and Cyber Bullying/Victimization Among Adolescents: Examining Their Psychosocial Profile Through Latent Profile Analysis. *International Journal of Bullying Prevention*, 1 (2), 85-98.

- Antoniadou, N., Kokkinos, C. M., & Markos, A. (2016). Development, construct validation and measurement invariance of the Greek cyber-bullying/victimization experiences questionnaire (CBVEQ-G). *Computers in Human Behavior*, 65, 380-390.
- Antunes, R. R., Silva, A. P., & Oliveira, J. (2018). Spiritual Intelligence Self-Assessment Inventory: Psychometric properties of the Portuguese version of SISRI-24. *Journal of Religion, Spirituality & Aging*, 30 (1), 12-24.
- Austin, E. J., Saklofske, D. H., Huang, S. H., & McKenney, D. (2004). Measurement of trait emotional intelligence: Testing and cross-validating a modified version of Schutte et al.'s (1998) measure. *Personality and individual differences*, 36 (3), 555-562.
- Bai, Q., Bai, S., Huang, Y., Hsueh, F. H., & Wang, P. (2020). Family Incivility and Cyberbullying in Adolescence: A Moderated Mediation Model of Hopelessness and Emotional Intelligence. *Computers in Human Behavior*, 106315.
- Byrne, B. M. (2001). Structural equation modeling with AMOS, EQS, and LISREL: Comparative approaches to testing for the factorial validity of a measuring instrument. *International journal of testing*, 1(1), 55-86.
- Chan, A. W., & Siu, A. F. (2016). Application of the Spiritual Intelligence Self-Report Inventory (SISRI-24) Among Hong Kong University Students. *International Journal of Transpersonal Studies*, 35 (1), 3.
- Chebbi, P., Koong, K. S., Liu, L., & Rottman, R. (2020). Some observations on internet addiction disorder research. *Journal of Information Systems Education*, 11 (3), 3.
- Dalpé, J., Demers, M., Verner-Filion, J., & Vallerand, R. J. (2019). From personality to passion: The role of the Big Five factors. *Personality and Individual Differences*, 138, 280-285.
- Demircioğlu, Z. I., Öge, B., Fuçular, E. E., Çevik, T., Nazlıgül, M. D., & Özçelik, E. (2018). Reliability, Validity and Turkish Adaptation of Self-Directed Learning Scale (SDLS). *International Journal of Assessment Tools in Education*, 5 (2), 235-247.
- Dev, R. D. O., Kamalden, T. F. T., Geok, S. K., Ayub, A. F. M., & Ismail, I. A. (2018). Spiritual intelligence on health behaviours among Malaysian university students in a Malaysian public university: The mediating role of self-efficacy. *Malaysian Journal of Movement, Health & Exercise*, 7 (2).
- Endler, N.S., & Parker, J.D. (1994). Assessment of multidimensional coping: Task, emotion, and avoidance strategies. *Psychol Assess*, 6 (1), 50.
- Fernández-del-Río, E., Ramos-Villagrasa, P. J., & Barrada, J. R. (2020). Bad guys perform better? The incremental predictive validity of the Dark Tetrad over Big Five and Honesty-Humility. *Personality and Individual Differences*, 154, 109700.
- Franchi, E., Poggi, A., & Tomaiuolo, M. (2020). Social media for online collaboration in firms and organizations. In *Information Diffusion Management and Knowledge Sharing: Breakthroughs in Research and Practice* (pp. 473-489). IGI Global.

- Hewitt, P. L., Flett, G. L., Turnbull-Donovan, W., & Mikail, S. F. (1991). The Multidimensional Perfectionism Scale: Reliability, validity, and psychometric properties in psychiatric samples. *Psychological Assessment: A Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 3 (3), 464.
- Hollenbaugh, E. E., Ferris, A. L., & Casey, D. J. (2020). How Do Social Media Impact Interpersonal Communication Competence?: A Uses and Gratifications Approach. In *The Psychology and Dynamics Behind Social Media Interactions* (pp. 137-163). IGI Global.
- Kim, M., Clark, S. L., Donnellan, M. B., & Burt, S. A. (2020). A multi-method investigation of the personality correlates of digital aggression. *Journal of Research in Personality*, 85, 103923.
- King, D. B. (2008). Rethinking claims of spiritual intelligence: A definition, model, and measure. MA Thesis, Trent University, Canada, Ontario
- Kotsou, I., Mikolajczak, M., Heeren, A., Grégoire, J., & Leys, C. (2019). Improving emotional intelligence: a systematic review of existing work and future challenges. *Emotion Review*, 11 (2), 151-165.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (2004). A contemplated revision of the NEO Five-Factor Inventory. *Personality and individual differences*, 36 (3), 587-596.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (2004). A contemplated revision of the NEO Five-Factor Inventory. *Personality and individual differences*, 36 (3), 587-596.
- Ortet, G., Pinazo, D., Walker, D., Gallego, S., Mezquita, L., & Ibáñez, M. I. (2020). Personality and nonjudging make you happier: Contribution of the Five-Factor Model, mindfulness facets and a mindfulness intervention to subjective well-being. *PLOS ONE*, 15 (2), e0228655.
- Pabón-Carrasco, M., Ramirez-Baena, L., Jiménez-Picón, N., Ponce Blandón, J. A., Martínez-Montilla, J. M., & Martos-García, R. (2020). Influence of personality traits and its interaction with the phenomenon of bullying: multi-centre descriptive study. *International journal of environmental research and public health*, 17(1), 172.
- Rogowska, A. M. (2020). Personality differences between academic team sport players and physical education undergraduate students. *Physical education of students*, 24 (1), 55-62.
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Hall, L. E., Haggerty, D. J., Cooper, J. T., Golden, C. J., & Dornheim, L. (1998). Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Personality and individual differences*, 25 (2), 167-177.
- Szcześniak, M., & Stochalska, K. (2020). Temperament and Sense of Coherence: Emotional Intelligence as a Mediator. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17 (1), 219.
- Tudkuea, T., Laeheem, K., & Sittichai, R. (2019). Development of a causal relationship model for cyber bullying behaviors among public secondary school students in the three southern border provinces of Thailand. *Children and Youth Services Review*, 102, 145-149.
- Zivnuska, S., Carlson, J. R., Carlson, D. S., Harris, R. B., & Harris, K. J. (2019). Social media addiction and social media reactions: The implications for job performance. *The Journal of social psychology*, 1-15.

based personality characteristics, emotional cyber bullying The prediction of intelligence and spiritual intelligence in adolescents

Abstract

The purpose of this study was to prediction of cyber bullying based personality characteristics, emotional intelligence and spiritual intelligence in adolescents. The descriptive- correlation method was used. The statistical population consists of all the female students' high school Tehran city in year academic 2018-2019. In this study, according to cluster sampling method, 200 adolescent by formula Plant of Tabachnick & Fidell (2007) were selected as samples and they were asked to fill in the cyber-bullying/victimization experiences questionnaire (CBVEQ) of Antoniadou, Kokkinos and Markos (2016), neo five-factor inventory (NEO-FFI) of McCrae and Costa (2004), modified Schutte emotional intelligence scale (MSEIS) of Schutte and et al (1998) and spiritual intelligence self-report inventory (SISRI-24) of King (2008). The data were analyzed by tests of Pearson correlation and multivariate regression by enter method. Findings showed that there was significant correlation between personality characteristics, emotional intelligence and spiritual intelligence with cyber bullying ($P < 0/01$). Regression analyses also revealed that 73/8% of variance of cyber bullying was explained by personality characteristics, emotional intelligence and spiritual intelligence. Result revealed that personality characteristics, emotional intelligence and spiritual intelligence are essential in effectuating cyber bullying.

Keywords: cyber bullying, personality characteristics, emotional intelligence, spiritual intelligen